

Waarom een pestprotocol?

Door elkaar te steunen, helpen en wederzijds respect te tonen willen we alle kinderen van basisschool Wonderwijs in de gelegenheid stellen om met veel plezier naar school te komen.

Basisschool Wonderwijs zorgt voor veiligheid, door regels en afspraken zichtbaar te maken voor kinderen en volwassenen, zodat, als er zich ongewenste, en voor de kinderen vervelende situaties voordoen, zij elkaar kunnen aanspreken op deze regels en afspraken.

2. Begripsomschrijvingen

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Pesten is gedrag dat min of meer bewust gericht is op één of meer kinderen met als doel dat degene die gepest wordt, zich gekwetst, geraakt, vernederd, afgewezen en/of buitengesloten voelt.

Pesten is een vorm van agressie. Pesten is vaak een ongelijke strijd van een groep tegen een eenling, of van een sterke tegen een zwakke.

Meestal gebeurt het stiekem. Als men erachter komt is het soms al weken en, in het ergste geval, al maanden of jaren aan de gang.

Pesten gaat verder dan plagen.

Het is belangrijk pesten niet te verwarren met plagen. De negatieve opzet die bij pesten hoort, is bij plagen niet aanwezig. Ook is een plagerij een meer tijdelijk iets. Bij pesten is er echt sprake van een zich voortdurend herhalende, kwetsende machtsuitoefening over andere kinderen. Het kan bijvoorbeeld gaan om minachtende opmerkingen over iemands uiterlijk, hobby's, of interesses. Het kan ook uitlopen op lichamelijk geweld tegen die persoon: duwen, aan de haren trekken, schoppen en slaan. Doen alsof het slachtoffer gewoon helemaal niet bestaat kan echter ook een vorm van pesten zijn

Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek

- Trekken, duwen, slaan of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten, knijpen en haren trekken.

Intimidatie

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie

- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingen.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet uitnodigen voor een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, tablets beschadigen, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken enz.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij pestgedrag hebben we te maken met een aantal betrokkenen: de pesters, het gepeste kind en de meelopers.

De betrokkenen

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan voortkomen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pesters en stralen dat dan ook uit naar hun pesters. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

De pesters

Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in de groep, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niets te wensen overlaat: je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben last op termijn van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vrienden op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de directe actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester.

Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in tegenstelling tot de ervaren pester.

De aanpak van het pestgedrag.

Voorwaarden

1. Pesten moet als *probleem* worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pestende kinderen, en de zwijgende middengroep).
2. De school doet zijn best het pestprobleem te *voorkomen*. Een preventieve aanpak bestaat uit: de behandeling van het onderwerp met de leerlingen in de groep, waarna met hen regels worden vastgesteld.
3. Als pesten desondanks optreedt, moeten leerkrachten toegerust zijn dat te *kunnen signaleren* en *duidelijk stelling te nemen als het optreedt*.
4. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een *directe aanpak* (curatief).
5. De school beschikt over een klachtenprocedure.
6. Ouders voelen zich vrij om het vermoeden van pesten te bespreken op school.

Maatregelen en procedure

Preventieve maatregelen:

Rol van de leerkrachten

Het is belangrijk dat de leerkracht alert is op de signalen van pesten. Scholen zijn er om kinderen kennis en vaardigheden bij te brengen. Daarvoor is concentratie nodig; leerlingen moeten "bij de les" blijven. Als pesterijen in de klas de lessen verstoren heeft de leerkracht er een direct belang bij om hier iets aan te doen. Maar pesten is juist ook iets wat lang verborgen blijft en waarvan misschien alleen het topje van de ijsberg waarneembaar is; de leerkracht heeft er dan zelf niet direct last van. Daarom blijft het belangrijk dat ook kinderen en ouders signalen oppakken en doorgeven aan de leerkracht.

Wat kan de leerkracht doen aan preventie:

- hij/zij erkent de pestproblematiek en neemt preventieve maatregelen
- voert gesprekken over pesten en maakt aan het begin van het schooljaar duidelijke regels i.s.m. de groep
- hij/zij voert leergesprekken met de klas over vriendschap en respect en past aanvullende werkvormen toe
- hij/zij blijft op de hoogte van het materiaal dat op de school beschikbaar is over pesten en van recente ontwikkelingen en raadpleegt zo nodig literatuur of websites
- gymles, aandacht hebben voor fysieke aspecten, bijvoorbeeld houding, kracht en zelfvertrouwen uitstralen
- intervisie met collega's

De anti-pest coördinator (unitleider):

- Zijn verantwoordelijk voor het anti-pestbeleid binnen school.
- Zorgt ervoor dat alle betrokken partijen kennis hebben van het anti-pestprotocol en dat dit protocol regelmatig onder de aandacht gebracht wordt (leeft binnen school).
- Zet het bespreken van het pestprotocol minimaal 1x per jaar op de agenda van de teamvergadering. Het doel is om samen vast te stellen of het protocol nageleefd wordt, of nog up-to-date is.
- Zijn het aanspreekpunt voor alles wat met pesten te maken heeft. Zowel leerlingen, als ouders/verzorgers en collega's kunnen een beroep op hen doen.
- Brengt samen met alle betrokkenen het pestprobleem in kaart en gaat op zoek naar oplossingen. Vervolgens houdt hij de vinger aan de pols tijdens het traject dat uitgezet wordt en blijft aanspreekpunt.

In de praktijk passen we de volgende tools toe:

De kringgesprekken.

Tijdens de kring in de thuisgroep worden onderwerpen met alle kinderen besproken en ervaringen uitgewisseld. Enkele onderwerpen die in relatie staan tot pesten zijn: omgaan met verschillen; benoemen van positieve kanten van medeleerlingen; voorwaarden voor vriendschap; uiten van onvrede; leren benoemen van problemen; afspraken: hoe gaan we met elkaar om.

Kind gesprekken.

Deze vinden individueel en periodiek plaats. A.h.v een format met vragen proberen we zicht te krijgen op o.a. het welbevinden van het kind.

Training.

In sommige gevallen kiezen we er samen met ouders en kind voor om een sociale training te volgen.

Afspraken en routines.

De school heeft een aantal algemene afspraken en routines. Elke unit stelt aan het begin van elk schooljaar met elkaar een aantal afspraken en routines op die het pesten moeten voorkomen. Deze afspraken zijn voor alle betrokkenen zichtbaar.

Rol van de ouders

Het is heel belangrijk dat de school in een vroegtijdig stadium signalen krijgt van de ouders over pestgedrag. Door o.a te mailen, telefonisch of persoonlijk contact op te nemen. Zowel als het een kind betreft dat gepest wordt als van een kind dat mogelijk pest.

Door snel in te grijpen, kunnen onveilige situaties zoveel mogelijk voorkomen worden en vervelende pestsituaties opgelost.

Kom direct, wacht niet!

Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheimhouden!

Komt de leerkracht naar het idee van de ouder niet met een passende oplossing, aarzel dan niet en ga naar de schoolleiding/ intern begeleider.

Curatieve maatregelen die gehanteerd worden:

Nadat de school geconstateerd heeft dat er gepest wordt, treedt de curatieve aanpak in werking. De leerkracht (i.s.m. unitleider, ib-er en directie) kan hierbij gezien worden als een spin in het web.

De curatieve aanpak bestaat uit een aantal maatregelen die de leerkracht en de school kan nemen. Een aantal “partijen” spelen hierbij een rol: de pestende kinderen, het gepeste kind, de meelopers, de zwijgende middengroep, de helpers en de ouders.

De curatieve aanpak bestaat uit:

- Het gepeste kind duidelijk maken dat zijn probleem gezien en erkend wordt.
- De pestende kinderen duidelijk maken dat het pestgedrag onacceptabel is en excuses laten aanbieden.
- De zwijgende middengroep/ de meelopers en de helpers wijzen op hun rol en de gevolgen hiervan.
- Met de kinderen aanvullende afspraken/plan van aanpak maken om het pesten in de toekomst te voorkomen.
- Diverse bronnen inzetten om het pestprobleem te bespreken in de unit.
- De leerkracht ondersteuning bieden bij de aanpak van het probleem door collega's en schoolleiding.
- Ouders informeren en betrekken van zowel het gepeste kind als de pestende kinderen.
- Zo nodig alle ouders uit de groep informeren en voorzien van achtergrondinformatie en adviezen.
- De groepsleerkracht zorgt voor dossiervorming.

Indien het probleem zich toch blijft herhalen meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur. De directeur roept de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste directie gesprek betrokken worden. De directeur gaat uit van het opgebouwde dossier van de groepsleerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen.

Indien het gedrag niet verbetert wordt het kind/de situatie besproken in leerlingbespreking. Naar aanleiding hiervan kan er een verwijzing plaatsvinden naar externen (b.v. jeugdconsulent, jeugdarts, expertiseteam en leerplichtambtenaar).

Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken, kan de directeur overgaan tot bijzondere maatregelen zoals: isoleren van de pester of een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van het onderwijs met een maximum van drie dagen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het protocol: Toelating. Schorsing, verwijdering van leerlingen. Zie www.movare.nl

Concrete pedagogische invulling als handvat van het pestprotocol

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

Stap 1

Er eerst zelf (en samen) uit te komen:

De leerling die gepest wordt zegt vriendelijk dat de ander moet **stoppen**. (ik-boodschap). Leerling **herhaalt duidelijk** de boodschap op een dwingendere manier. **Waarschuwing:** “Als je nu niet stopt ga ik naar de juf”. **Voert de waarschuwing uit.**

Stap 2

Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

Stap 3

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en afspraken te maken. ***De rol van de, eventueel zwijgende groep, wordt uitdrukkelijk meegenomen in het zoeken naar een oplossing.*** Deze groep kan een heel belangrijke rol hebben en krijgt die ook uitdrukkelijk toebedeeld. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

Stap 4

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van corrigeren en consequenties treden in werking. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt het pestende kind, indien nodig in overleg met de ouders.

Basisschool Wonderwijs is geen voorstander van straffen en belonen om (pest)gedrag aan te pakken. Op dit moment zijn we op zoek naar een alternatief.

Protocol Cyberpesten en internetgebruik

Doel:

Cyberpesten en internetgebruik is opgenomen als onderdeel van dit anti-pestprotocol om leerlingen bewust te maken van de gevaren van internet. Tevens het voorkomen van cyberpesten en komen tot eenduidige afspraken voor alle betrokkenen.

Het protocol wordt met de leerlingen besproken. De afspraken worden op een zichtbare plaats in de klas opgehangen.
(afspraken internetgebruik/ cyberpesten).

Wat is cyberpesten

Cyberpesten is een specifieke vorm van pesten. Het vindt echter niet fysiek plaats, maar via sociale media. Anonieme berichten versturen via MSN en SMS of WhatsApp schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen en het versturen van een e-mailbom zijn enkele specifieke voorbeelden van wat de school onder cyberpesten verstaat.

Omdat cyberpesten anoniem is, en ongevraagd 24 uur per dag in je huis komt, neemt onze school gericht een aantal aanvullende maatregelen. De effecten van cyberpesten kunnen namelijk erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander.

Deze opnames verdwijnen nooit meer. Foto's die eenmaal op internet staan zijn niet meer te verwijderen.

De school wil cyberpesten voorkomen door:

- De leerlingen bewust te maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten, met behulp van gerichte voorlichting en ondersteunende programma's.
- Samen met de leerlingen afspraken te maken over internetgedrag.
- Het cyberpesten bespreekbaar maken in de groep en de leerlingen elkaar daarop te laten aanspreken en eventuele sancties te bedenken.
- Ouders worden via thema-avonden en de nieuwsbrief gewezen op de mogelijke risico's van internetgebruik door kinderen.
- Wanneer de school een melding krijgt van cyberpesten, worden er, afhankelijk van de vorm, aanvullende maatregelen genomen: gesprek met de leerling; contact opnemen met ouders; provider en aangifte bij de politie.
- De leerkracht probeert de dader(s) te achterhalen en voert maatregelen richting dader(s) uit, wanneer het leerlingen van de school betreft.

Adviezen:

- Reageer niet op de mails, berichtjes of filmpjes.
- Bewaar alle mails, berichtjes of filmpjes. Sla ze op of maak er screenshots/foto's van. Het kan dienen als bewijsmateriaal.
- Aangifte doen? Kijk dan op www.vraaghetdepolitie.nl
- Blokkeer degene die je lastig valt.
- Staan de filmpjes of berichten op een website? Benader de eigenaar en vraag om het materiaal te laten verwijderen, **maak eerst foto's als bewijsmateriaal**.
- Geef nooit je adres, achternaam en/of telefoonnummer.
- Gebruik altijd een Nic name (schuilnaam).
- Reageer niet op een nummer dat niet wordt herkend.
- Chat alleen als men de ander kan blokkeren.
- Houdt inlognamen en wachtwoorden geheim.
- In het uiterste geval: Verander het nummer en geef het nieuwe nummer alleen aan betrouwbare mensen.
- Meld het aan Pesten.nl via het meldformulier op de site.

Zes op tien gecyberpest

Cyberpesten
vaak erger voor
een kind dan
klassiek pesten

HASSELT - Zes op de tien jongeren in ons land zijn al slachtoffer geweest van cyberpesten. De Vlaamse tiener heeft de elektronische snelweg ontdekt om zijn frustraties te betuigen. "Vroeger pestten ze op de speelplaats, nu ook op het internet", zegt professor Michel Walrave van de Antwerpse universiteit.

Het Observatorium van de Rechtspraak op het Internet onderzoek 1.318 twaalf- tot achttienjarige en 571 ouders over cyberpesten. De resultaten zijn ontastend. Jongeren pesten er op het internet en met de tijd nog sneller op los dan vroeger. De pesters zijn veel jonger van 15. De slachtoffers zijn meestal meisjes jonger dan de dader.

Cockpit-effect
"Bij direct cyberpesten wordt het slachtoffer besloten met kwetsende mails of sms'jes", zegt professor Walrave, die meewerkte aan de studie. "Bij indirecte pesten verspreidt de dader onder een groot publiek vaak geruchten en foto's of filmpjes met een voor het slachtoffer beledigende inhoud. Uit ons onderzoek blijkt dat zes op tien tenen al eens het slachtoffer is geweest van direct of indirect cyberpesten." Het is de impact van cyberpesten groter dan bij klassiek pesten.

Zware straffen
Het Observatorium drijft aan op een heelmatige aanpak. "Een wettelijk kader met zware straffen als pesten hun gedrag niet staken, kan productief zijn. Maar omdat de daders meestal minderjarig zijn, is een effectieve bestraffing vaak onmogelijk", zegt Walrave. "De overheid zou dan ook vooral de scholen kunnen helpen bij de uitwerking van algemeen pestpreventiebeleid."

Gunter WILLEKENS

Conclusies uit de studie

- 1 Belgische jongeren surfen gemiddeld 2 uur per dag op het Internet.
- 2 De helft van de jongeren is vooral online met sociale contacten te begrip.
- 3 Zes op de tien tieners zijn al eens direct of indirect slachtoffer geweest van cyberpesten.
- 4 Vier op de tien tieners geven toe soms zelf aan cyberpesten te hebben gedaan.
- 5 48,5% van de slachtoffers van cyberpesten kent de identiteit van de belager niet.
- 6 De helft van de jongeren zit op het internet zonder het minste verspreid om de belager.
- 7 Cyberpesten komt het meest voor in de leeftijdsgroep van de vijftienjarigen.
- 8 Meisjes zijn sneller het slachtoffer.
- 9 Daders zijn veelal ouder dan de slachtoffers.
- 10 Cyberpesten komt voor in alle studierichtingen.

Tips tegen cyberpesten

- 1 Als je kwetsende mails of sms'jes krijgt, reageer er dan niet op.
- 2 Ontslag jezelf van de toegang tot de mailbox.
- 3 Hou een kopie bij van kwetsende mails.
- 4 Praat erover met je ouders.
- 5 Contacteer eCops. Het meldpunt voor ongeoorloofd internet-gebruik zorgt ervoor dat jouw melding door de bevoegde dienst wordt behandeld.
- 6 Info: www.ecops.be

Afspraken internetgebruik/ cyberpesten.

Op basisschool Wonderwijs mogen de kinderen Internet gebruiken.
Daarvoor maken wij samen een aantal afspraken.

Als ik internet gebruik op school gebruik, houd ik mij aan de volgende regels;

- Ik gebruik alleen mijn voornaam. Als ik sites bezoek, geef ik geen persoonlijke gegevens zoals mijn adres, telefoonnummer, e-mailadres of gegevens van mijn ouders en bekenden.
- Ik ga meteen naar mijn meester of juf of mijn ouders, als ik vervelende informatie tegenkom.
- Ik zal iemand nooit toestemming geven om mij in het echt te ontmoeten.
- Ik zal geen foto's van mijzelf versturen, behalve als ik toestemming heb van de meester of juf, of ouders.
- Ik ga niet reageren op gemene, valse berichten. Het is immers niet mijn schuld dat sommige mensen zich niet weten te gedragen.
- Chatten doe ik alleen thuis. Op school is dat niet toegestaan.
- Ik bezoek geen sites met seks, geweld en/of discriminerende taal.
- Ik gebruik het internet niet om te pesten.

Pestprotocol

